

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15238362>

**ВИКОРИСТАННЯ АНГЛІЙСЬКОМОВНОГО
ПЕРЕКЛАДУ РОМАНУ МАГДИ САБО «АБІГЕЛЬ» ДЛЯ
ОЗНАЙОМЛЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ З
ОСНОВАМИ ЕТИКИ ПІКЛУВАННЯ**

Тетяна ЛУНЬОВА

(ПНПУ імені В. Г. Короленка, Україна)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7022-0821>

Tetyana Lunyova. Exploring the potential of using the English translation of Magda Szabó's Abigail to introduce Ukrainian students to the ethics of care. This paper develops a two-fold argument that Magda Szabó's novel Abigail is a wonderful text that introduces Ukrainian students to the core ideas of the ethics of care and that it makes sense to use the English translation of this novel to this end. The study is based on C. Gilligan's (1982/1993) approach to the moral domain and C. Gilligan's conception of the ethics of care. The article singles out two aspects of M. Szabó's novel Abigail that are particularly relevant to the representation of the ethics of care: the relationships between the characters and the symbolism of the mysterious statue of Abigail. The paper provides several practical recommendations for organising the reading of the novel through the prism of the ethics of care. It includes a list of questions to facilitate students' discussion and some questions for deeper text exploration. The article concludes by suggesting another text by Magda Szabó for further studies of the ethics of care.

Keywords: *novel, translation into English, university students, care, relationships, cross-cultural understanding, discussion questions.*

Розвідку присвячено обґрунтуванню доцільності звернення до роману «Абігелль» Магди Сабо як до тексту, який може допомогти українським студентам збагнути ключові поняття етики піклування. Зважаючи на те, що, наскільки нам відомо, цей роман ще не перекладений українською, пропонуємо скористатися

перекладом цього твору англійською мовою, виконаним Леном Ріксом (Szabó, 2021).

У використанні поняття «етика піклування» ми слідуємо за Керол Гілліган (Gilligan, 1982/1993), яка, здійснюючи дослідження психологічного розвитку дорослих і шукаючи причини особливостей становлення жінок у порівнянні з чоловіками, прийшла до необхідності розширити поняття ідентичності, включивши до нього досвід взаємозв'язку між індивідами (Gilligan, 1982/1993, р. 173). Таке переосмислення поняття ідентичності, на думку дослідниці, потребувало також розширення кола тих понять, які відносять до області моралі. Відтак, до сфери моралі К. Гілліган включила відповідальність і піклування у стосунках з іншими (Gilligan, 1982/1993, р. 173). К. Гілліган порівнює етику піклування з етикою справедливості: якщо етика справедливості ґрунтується на ідеї рівності і передбачає, що всі отримують однакове ставлення, то етика піклування закорінена в ідеї ненасильства, відповідно до якої ніхто не має бути жодним чином скривдженим (Gilligan, 1982/1993, р. 174). Цікаво відзначити, що розвиваючи свою концепцію, котра заклала підвалини етики піклування, К. Гілліган неодноразово звертається до художніх творів у якості ілюстрацій спостережених психологічних феноменів, а також теоретичних узагальнень цих спостережень (Gilligan, 1982/1993).

Як продемонструвала у своєму дослідженні Джанаві Місра, ідея про протиставлення емоційної залученості, з одного боку, і відстороненості та об'єктивності, з другого, яку К. Гілліган поклала в основу своєї концепції етики піклування, не втратила свого значення у XXI столітті (Misra, 2012, р. 294).

Саме опозиція «емоційна залученість – відстороненість та об'єктивність», а також стосунки піклування відіграють важливу роль у романі «Абігель» Магди Сабо (Szabó, 2021). Дії роману розгортаються в Угорщині під час Другої світової війни. Школярка-підліток Джорджина Вітай змушена пристосовуватися до кардинальних змін у житті: батько відвіз її у віддалене провінційне місто до закритої школи для дівчат. Джорджині далеко не відразу вдалося налагодити стосунки з іншими

ученицями і вчителями. Прошло багато часу, перш ніж дівчина зрозуміла, чому її батько прийняв таке рішення. Ще більше часу знадобилося Джорджині, щоб розгадати таємницю Абігель – статуї у шкільному саду, яка, за поширеною серед учениць легендою, мала здатність допомагати їм у скруті.

Ідея про важливість відповідальності і піклування у стосунках з іншими – ключових концептів етики піклування – яскраво втілена у романі «Абігель» в образах цілого ряду персонажів, насамперед батька Джорджини, її шкільних товаришок, випускниці школи легендарної Мітсі Хорн та учителів сестри Сусанни і містера Кьоніга. Образ статуї Абігель є символічним утіленням зазначених вище концептів. При цьому образи персонажів є об'ємними, а не плоскими і спрощеними. Своєю чергою статуя Абігель подається і в романтизованому світлі, і з прагматичної точки зору.

За спостереженням О. Тот, одним із літературних джерел роману «Абігель» є роман «Червоний Першоцвіт» британської романістки угорського походження Емми Орці (Tóth, 2024, pp. 32-33). Аналізуючи роман «Червоний Першоцвіт», Магда Сабо вказувала на важливість того, що ключовий персонаж цього тексту втілює етичну ідею «чесної гри» (Tóth, 2024, p. 33). За свідченням О. Тот, М. Сабо вважала, що роман «Червоний Першоцвіт» учить тому, що кожен має бути залученим до моментів людяності у своєму приватному житті і ніхто не має права спокійно спостерігати убивства і ув'язнення невинних (Tóth, 2024, p. 33). На нашу думку, це спостереження є цінним у контексті прочитання роману «Абігель» крізь призму етики піклування.

Уважаємо, що українським студентам буде цікаво познайомитися з романом «Абігель», оскільки цей художній твір має дуже динамічний сюжет. Як зазначила у своєму огляді англійськомовних перекладів творів Магди Сабо Дженніфер Волкер, роман «Абігель» не розчарує тих, хто сподівається на текст, який справді захоплює (Walker, no date). Сюжетна напруга в романі витримана до самого кінця, причому вона постійно наростає, а секрет Абігель розкривається лише в останньому реченні на останній сторінці тексту. Також до факторів, які, на наш

погляд, роблять доцільним використання цього роману в освітній роботі зі студентами, належать такі: Магду Сабо вважають однією з найвидатніших угорських письменниць (Gömöri, 2007), широке визнання у світі її творчість отримала у ХХІ столітті (Walker, no date), наразі твори Сабо перекладені 30 мовами (Walker) – таким чином, тексти Магди Сабо належать до сучасної культурної сфери і ознайомлення з ними сприятиме входженню студентів до світового культурного простору.

Окремо хочемо зупинитися на використанні англійськомовного перекладу роману «Абігель» як на способі допомогти студентам скористатися англійською мовою для міжкультурної комунікації. При цьому вважаємо за доцільне звернути увагу студентів на той факт, що вони користуються перекладом, і спонукати їх замислитися над роллю англійської мови у розбудові міжкультурного розуміння.

Звернутися до роману «Абігель» можна рекомендувати студентам усіх спеціальностей. При цьому студентам мовних спеціальностей можна запропонувати поглиблену роботу над аналізом не лише основних, а й другорядних персонажів.

Ми вбачаємо дві можливі форми використання англійськомовного перекладу роману «Абігель» в освітньому просторі українського студентства: у якості матеріалу для домашнього читання і як твору для обговорення під час засідань книжкового клубу. І в тому, і в тому випадку студенти спершу мають можливість самостійно ознайомитися з текстом і зануритися в його прочитання і, що дуже важливо, зіставити описані в художньому тексті події та стосунки з власним досвідом. Як наголошує К. Крамш, читання художніх текстів завжди спонукає читачів до актуалізації власного досвіду для розуміння прочитаного (Kramsch, 1993, pp. 122-123). Це дозволить студентам поглянути на етику спілкування в контексті релевантного для них особисто досвіду.

Запропонуємо ряд питань, за допомогою яких можна організувати обговорення ключових понять етики піклування на основі роману «Абігель»: *Чим подібні і в чому відмінні розуміння поняття піклування різними персонажами? Які мотиви*

спонукають різних персонажів піклуватися про інших? Який з учинків персонажів для Вас особисто є взірцем піклування про інших?

За наявності можливостей для поглибленої роботи з текстом можна проаналізувати зі студентами такі аспекти: *як корелюють традиційні гендерні ролі з проявами піклування в образах персонажів роману? як у романі представлено колізію між прагненням дотримуватися норм та приписів і прагненням до піклування?* Студентам, які виявлять особливе зацікавлення, можна порекомендувати звернутися до іншого роману М. Сабо – «Двері», який також доступний у перекладі Лена Рікса (Szabó, 2020) і який містить ще глибшу й драматичнішу репрезентацію стосунків відповідальності й піклування.

У цілому, аналіз репрезентації піклування в романі «Абігель» Магди Сабо сприятиме як ознайомленню студентів з ключовими основами етики піклування, так і глибшому розумінню самого художнього тексту як одного з феноменів сучасної європейської культури.

References:

- Gilligan, C. (1982/1993). *In a different voice: Psychological theory and women's development*. Cambridge, Massachusetts and London, England : Harvard University Press.
- Gömöri, G. (2007). Magda Szabó. Obituary. *The Guardian*, Retrieved from: <https://www.theguardian.com/news/2007/nov/28/guardianobituaries.booksobituaries>
- Kramsch, C. (1993). *Context and culture in language teaching*. Oxford : Oxford University Press.
- Misra, J. (2012). *Re-visioning the ethics of care: femininity, cosmopolitanism and contemporary women's writings*. Durham theses, Durham University. Retrieved from: Durham E-Theses <http://etheses.dur.ac.uk/5937/>
- Szabó, M. (2021). *Abigail*. Translated from Hungarian by Len Rix. Quercus, London : Maclehose Press.

- Szabó, M. (2020). *The Door*. Translated from Hungarian by Len Rix. London : Vintage.
- Tóth, O. (2024). The Pimpernel from Árkod. A comparative analysis of Magda Szabó's novel *Abigail* and Emma Orczy's *The Scarlet Pimpernel*. *Hungarian Cultural Studies. Journal of the American Hungarian Educators Association*, 17, 29–40.
DOI: <https://doi.org/10.5195/ahae.2024.559>
- Walker, J. Reading Magda Szabó in English. *Panel*. Retrieved from: <https://panel-magazine.com/reading-magda-szabo-in-english/>